

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kron, za pol in četrt leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravitelstvo se nahajata v Pulju, gledališko poslopje števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 29.

V Ptuj v nedeljo dne 21. julija 1912.

XIII. letnik.

Čas žetve.

Krasno je kmetско življenje!

Nam gotovo niso tuje težave in muke, bošati in trpljenja kmetskega življenja. In ravno tako nam ni tuja resnica, da je bil kmetски dom doslej vedno le nekaka molzna krava vseh drugih stanov. Pa tudi to vemo, da je vlada vedno s kmetovalci „po mačehovski“ delovala. In še mnogo več takih opravičenih pritožb bi lahko našli... a vendar, vendar je kmetско življenje krasno! Tako kakoršno je, kakor je vedno tam sredi na deželi, sredi v trpljenju in v lepoti, — krasno je tam kmetско življenje! Oče vseh stanov si, kmet, in kmetovski veselje te mora prešiniti, kadar polajš seme v zemljo, kadar gnojiš zeleno trato svojimi krvavim znojem. Oče vseh stanov! Kako globoki in sveti ponos mora tvoje muke in srce pretresiti, kadar pride čas žetve, čas melja, čas plačila za ves tvoj trud in vse tvoje življenje.

Tako krasen in tako svet in tako čist in opravičen ni noben ponos od kmetovega. Tudi vstvarja, — on je najbližje božanski naravi, — on je fundament vsega družabnega življenja. In v času prekrasne srečne žetve, kadar najširši vriskanje po polju in zvenketanje kosa in sprov, kadar vozijo veseli konjički vso zlato in bogatstvo, ves pridelek celega leta dela in trpljenja pod domačo streho, — takrat se mora raditi tudi v tvojih prsih, vbogi kmet, navdušeni ponos: Ti kmet si gospodar sveta, tvoje delo velja več kot delo vseh faktil in mislecev in pridigarjev in rudkopov in razstakov in dostojanstvenikov. Ob času žetve stanejo vsi stanovi tako majhni proti tebi, kmet, in od rimskega papeža pa do zakotnega najboga berača stega vse svojo roko proti koscu trave, ki si ga ti, kmet, pridelal...

To misel poraja čas žetve!

Pa tudi druge misli. Kmetски ponos se je poskril že davno v najskrivnejše kote najskrivnejših koč. Zamani iščemo ta kmetски ponos po svetu! Tam na švicarskih planinah v sveti prostosti cveti še ta kmetски ponos, tam živijo te kmetje, ki ne menjajo svojega zelenega blaznuka za zlato kraljevo krono. Tudi na Zgornjem Štajerskem in Koroškem poznamo kmete, ki se ne pustijo v zadnji kot potisniti in ki niso kaj z rokami tudih z glavo delati... Pri nas, v teh deželah, ki jih imenujemo „slovenske“?? Pri nas se je poskril ta kmetски ponos, pri nas se sramujejo kmetje svojega stanu, pri nas ne daje zelena prava več tistega veselja in navdušenja, kakor v davno preteklih časih. Res je, da je naš slovenski kmet reven in da se ne da primerjati s planinskimi kmetiskim živinorejcem. A še večja je v naših krajih — duševna revščina. Blaznuk stiska kmet pod pazduho, kadar sreča prvega mestnega postopača. Okoli šole napravi malo pot, kjer se mu je zabičalo, da je šola otrok brezvestna. Knjige sovraži, ker misli, da ga spravile v kremplje vragove. Vsako pametno misel sovraži kot „novotarijo“, ki mu je zmanana in ki je noče in noče uveljaviti. Pametni kmetovci ne vzame v roke, ker jih ne priporoča

domači politični kaplan. Na gospodarske shode ne zahaja, ker ne govori tam kak hujšak o „zedinjenju Slovanov“ ali kaki ednaki sanjarski neumnosti. In vedno čuje le, da je rojen za revščino, za trpljenje, da ga čaka na „onem drugem svetu“ krona, da mora biti tukaj skromen in ponižen, da mora le dajati in ničesar jemati, da so vsi drugi stanovi njegovi jerobi. Tako postane res ponižen in pohleven kakor ljubo živinč, možgane mu zaspijo, srce mu utihne, sužensko delo naprej, dokler ne pride čas žetve — za druge. Eksekutor, mežnar, kaplan, advokat, posojilnica, — vsi prihajajo, vsi molijo roke naprej, vsi so tu, da — žanjejo za kmeta. In kadar je čas žetve minil, takrat prihaja v kmetско koč stara revščina in stara beda...

Kedaj bode prišel za kmeta samega pravi čas žetve?

Kadar se bode zavedal svoje moči, svoje vrednosti in svoje veljave! Kadar bode uprl ponosno oko v nebo in kadar bode udaril s pestjo po mizi zgodovine ter zahteval svoj prostor ne solncu. Kadar bode jerobstvo drugih stanov vrgel od sebe kakor težki jarem in odložil vlogo ponižnega hlapca drugih. Kadar bode iz svojih težkih skrbi dvignil dušo k čistjšemu in krasnejšemu življenju. Kadar bode z lastno izobrazbo pregnal duhovne teme, ki obdajajo danes liki netopirjem njegovo hišo...

Hujšaki z versko in narodnostno in strankarsko gonjo bodejo morali utihniti. Kajti i doslej niso mogli ničesar vstvariti nego sovraštvo in bratomor. In beseda se bode uresničila, katero že skozi leta kot edini temelj pravega napredka naglašamo: — s skupnim gospodarskim delom v boljšo bodočnost.

Kadar bode vse kmetске glave in vsa kmetška srca ta globoka misel prešnila, — takrat, takrat, prijatelj, prišel bode najkrasnejši dan žetve za vso ljudstvo.

Jako redka priložnost

Od večje fabriške zaloge se mi je mnogo tisoč krasnih, težkih **tiger-fanal-spalnih-odej** z lepim pisanim robom v razprodajo zaupalo. Odeje so pripravne za vsako domačijo, so močne in gorke, ca. 190 cm dolge in 140 cm široke. Pustite si takoj **4 k. tiger-fanal-spalnih-odej** za skupaj 9 85 K ink. zavoja in poštnine, brez vsacega nadaljn. plačila, franko po povzleži v hišo poslati. Z mirno vestjo lahko trdim, da bode vsako s pošiljatelj zadovoljen in lahko z zaupanjem naročite. Izenjaja vedno dovoljena. 548

Gospica Margarete Abrens, Wiesbaden, Walerstraße 4.

Politični pregled.

Cesar se je odpeljal na poletne počitnice v Ischl. Pravijo, da je cesarjevo zdravje naravnost izbornost in da izgleda krasno.

Nadvojvoda Evgen, ki je nadzornik armade, je iz zdravstvenih vzrokov odstopil. Cesar mu je dovolil enoletni dopust.

Poljedelsko ministerstvo je vsled smrti dra. Brafa prevzel minister za notranje zadeve dr. Heinold pl. Udynski.

Potrdil je cesar vse novo sprejete vojaške postavbe. Tako se bodejo vojaški nabori že avgusta meseca vršili.

Vojaški nabori (Stellung) se vršijo letos v okrožju 47. dopolnilnega okrajnega poveljstva v Mariboru tako-le: Radgona dne 21. in 22. avgusta, Mureck 23. in 24. avgusta, Leibnitz 11., 12., 13. in 14. septembra, Arnfels 16., 17. in 18. septembra, Maribor (mesto) 20. septembra, St. Lenart slov. gor. 26. in 27. septembra, Ranče-Pesnica dne 28. in 30. oktobra in dne 1. in 2. oktobra, Rače dne 3., 4. in 5. oktobra.

Dveletna vojaška služba je torej za infanterijo vpeljana; za vojake na konjih ostane triletna, za mornarico pa štiriletna služba. Vpeljava dveletne vojaške službe ima mnogo koristi za prebivalstvo. Sploh se je uveljavilo za izvrševanje službe same cela vrsta olajšav. Na vzdrževalce družin in na lastnike posedovanjih posestev se bode mnogo oziralo. Potrjenim mladencem, ki se učijo kako obrt ali pripravljajo za življenski poklic, se bode dovolilo zavlečenje nastopa vojaške službe do 27. leta svojega življenja. Odpravi se tudi t. z. „Losreih“, ki je bila jako krivična uredba. Največja krivica nove postavbe pa je, da se bode neki del rekrutov po dveletni službi pri vojakiš še obdržalo, da se vstvari na ta način kôr podčastnikov. Seveda se bode tem ljudem, ki bodejo morali i tretje leto služiti, z ugodnimi določili bodočnost olajšalo. Nova postava pomeni vsekakor lep napredek.

Občinsko gospodarstvo v Trstu leži v rokah znane laško-irredentovske klike in postaja vedno žalostnejše, čeprav še ni doseglo tiste stopinje, kakor klavirno gospodarstvo v Pulju. Zdaj so hoteli v Trstu občinske doklade zvišati. A vlada tega ni dopustila, ker je našla v posameznih delih občinske uprave grozovito zapravljenost. Občinski svet se bode moral odslej natančneje na postavna določila držati. Irredentovci ravno mislijo, da je občinski denar zaklad za njih politiko!

Uspehi ljudskega štetja so šele zdaj natančno znani. Najbolj se je javnost zanimala za razmerje med posameznimi jeziki. Razven poljskega, srbskega ter rumunskega so skoraj vsi jeziki od l. 1910 nazadovale. Prebivalcev imamo na Avstrijskem 27,963,872 oseb. Od l. 1900 se je torej povečalo število prebivalcev za 9.09%. Z ozirom na občevalni jezik so napredovali: Rumuni za 19.12%, Poljaki za 16.64%, Madžari za 15.32%, Srbi in Hrvači za 10.11%, Nemci za 8.50%, Čehi za 8.07%, Italijani za 5.68, Slovenci za 5.04%, Rusini pa za 4.24%. V posameznih deželah so se v splošnem že obstoječe jezikovne večine povečale; zmanjšalo se je torej tisti jezikovni „babilonski stolp“, ki dela v naši domovini toliko nesreče.

Občinski škandal v Pulju je dovedel že do raznih sodnijskih razprav. Laški uradniki so tam kradli kakor srake in občinski svetovalci so molčali, češ „è nostro patriota“. Sodišnja je obsodila zdaj magistratnega tajnika dr. Palisco na 14 mesecev in računovodjo Rigatto na